

Miejski Urząd Pracy w Lublinie
ul. Niecała 14, 20-080 Lublin,

Sytuacja osób niepełnosprawnych na lubelskim rynku pracy w latach 2004-2007

Lublin, lipiec 2008 r.

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Informacje ogólne.....	3
2. Struktura bezrobocia osób niepełnosprawnych.....	4
2.1. Poziom wykształcenia.....	4
2.2. Grupy wiekowe.....	7
2.3. Staż pracy bezrobotnych.....	9
3. Stopień niepełnosprawności	11
4. Rodzaj niepełnosprawności.....	13
5. Usługi i instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych	16
5.1. Pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych.....	16
5.2. Poradnictwo zawodowe, informacja zawodowa.....	17
5.3. Szkolenia i przekwalifikowania.....	18
5.4. Instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych.....	20
Zakończenie.....	21

Wstęp

Opracowanie opisuje w ujęciu statystycznym osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie w latach 2004-2007.

Zasadniczym celem przeprowadzonej analizy jest rozpoznanie wielkości bezrobocia rejestrowanego wśród osób niepełnosprawnych na terenie miasta Lublin.

W niniejszym dokumencie zawarto informacje o osobach niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy ze względu na strukturę wykształcenia, wieku, stażu pracy, stopnia niepełnosprawności oraz rodzaju niepełnosprawności.

Osoba niepełnosprawna to osoba, która posiada dowolne orzeczenie wydane przez organ do tego upoważniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa). Jednak do analizy wykorzystano tylko informacje o osobach niepełnosprawnych legitymujących się dokumentem potwierdzającym niepełnosprawność.

Sytuacja osób niepełnosprawnych jest niekorzystna. Na podstawie danych nietrudno zauważyć tendencję utrzymywania się stałego poziomu zarejestrowanych i pozostających bez pracy osób niepełnosprawnych

W ewidencji MUP w Lublinie pozostają zarejestrowane osoby niepełnosprawne jako **poszukujące pracy** odpowiedniej do stopnia niepełnosprawności (są to osoby posiadające świadczenia: rentowe, renty socjalne (płacone przez ZUS) – grupa ta zaliczana jest do osób o statusie poszukujący pracy i może korzystać z uprawnień głównie wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych oraz niektórych usług rynku pracy określonych ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Inne osoby niepełnosprawne są to **osoby ze statusem osoby bezrobotnej posiadające lub nie prawo do zasiłku dla bezrobotnych** (są to osoby niepełnosprawne bez jakichkolwiek świadczeń finansowych). Osoby te mogą korzystać dodatkowo z uprawnień przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

1. Informacje ogólne

Na koniec 2007 roku w rejestrze Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie pozostawało zarejestrowanych ogółem 1.046 osób niepełnosprawnych (w tym 438 kobiet) i była to najniższa wartość z analizowanego okresu. W okresie 2004-2007 liczba osób niepełnosprawnych na koniec każdego roku zawierała się w przedziale 1.046-1.198. Warto

zwrócić uwagę, że w stosunku do 2005 roku (o najwyższej liczbie osób niepełnosprawnych – 1198) nastąpił w 2007 roku ok. 13% spadek liczby osób niepełnosprawnych.

W ewidencji MUP pozostają osoby niepełnosprawne objęte aktywizacją zawodową w tym osoby o statusie bezrobotnego lub poszukującego nie pozostającego w zatrudnieniu (posiadający uprawnienia rentowe).

Występują także osoby niepełnosprawne pozostające w zatrudnieniu i posiadające status poszukującego pracy w związku z zamiarem zmiany dotychczasowej pracy. Osoby te mają dostęp wyłącznie do podstawowej usługi Urzędu, jaką jest pośrednictwo pracy.

Tabela nr 1. Status zarejestrowanych w MUP w Lublinie osób niepełnosprawnych w latach 2004-2007

Status osoby niepełnosprawnej	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Bezrobotni z prawem do zasiłku	50	18	47	20	40	22	68	32
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	647	306	718	319	638	262	559	251
Poszukujący pracy	444	150	433	157	444	165	419	155
Ogółem	1.141	474	1.198	496	1.122	449	1.046	438

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Przyglądając się bliżej danym przedstawionym w tabeli nr 1 stwierdzić można, iż w latach 2004-2007 osoby z prawem do zasiłku stanowiły od 5,9% (tj. 40 osób) w 2006r. do 10,8% (tj. 68 osób) w 2007r. W ewidencji MUP wśród ogółu osób niepełnosprawnych dominują osoby o statusie bezrobotnego (ok. 60% ogółu).

2. Struktura bezrobocia osób niepełnosprawnych

2.1. Poziom wykształcenia

Struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych według poziomu wykształcenia na koniec 2007 roku kształtowała się podobnie w stosunku do lat wcześniejszych. Największą grupę w każdym roku z analizowanych lat stanowiły osoby niepełnosprawne o wykształceniu gimnazjalnym i poniżej. Drugą co do wielkości grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Następnie osoby niepełnosprawne bezrobotne z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Przedostatnią grupą są osoby

posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe.

Tabela nr 2. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według poziomu wykształcenia w latach 2004-2007

Wykształcenie	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Wyższe	37	5,3	50	6,5	39	5,7	40	6,4
Policealne i średnie zawodowe	151	21,7	154	20,1	157	23,2	132	21
Średnie ogólnokształcące	51	7,3	51	6,7	48	7,1	45	7,2
Zasadnicze zawodowe	199	28,5	208	27,2	167	24,6	165	26,3
Gimnazjalne i poniżej	259	37,2	302	39,5	267	39,4	245	39,1
Ogółem	697	100	765	100	678	100	627	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Struktura osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia (Tabela nr 3) na koniec 2005r. i na koniec 2007 roku kształtowała się podobnie. Największą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne o policealnym i średnim zawodowym. Drugą co do wielkości grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie wyższe. Następnie osoby niepełnosprawne poszukujące pracy z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Przedostatnią grupą są osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące.

W roku 2004 i 2005 największą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Drugą co do wielkości grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe. Następnie co do poziomu liczebności grupy są osoby niepełnosprawne poszukujące pracy z wykształceniem wyższym. Przedostatnią grupą są osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące.

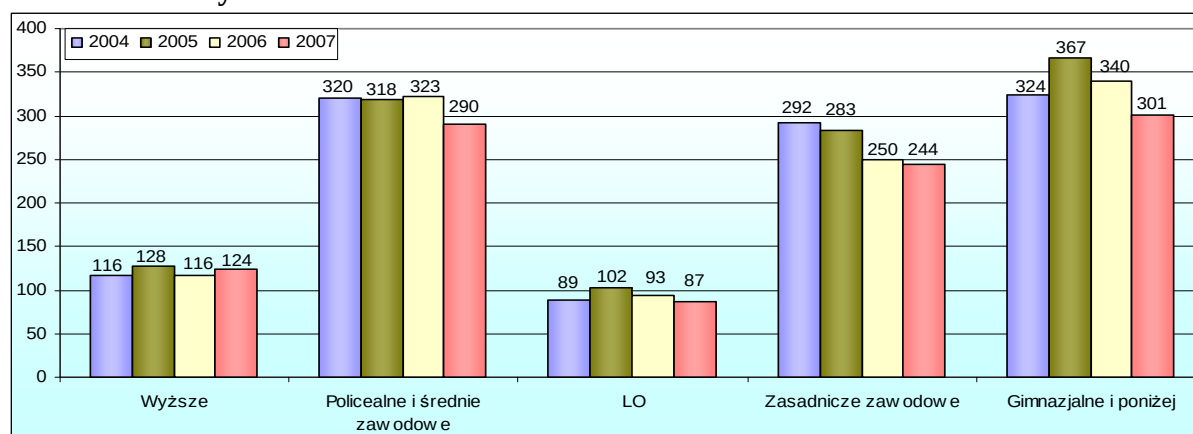
Tabela nr 3. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu według poziomu wykształcenia w latach 2004-2007

Wykształcenie	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Wyższe	79	17,8	78	18	77	17,3	84	20
Policealne i średnie zawodowe	169	38,1	164	37,9	166	37,4	158	37,7
Średnie ogólnokształcące	38	8,6	51	11,8	45	10,2	42	10
Zasadnicze zawodowe	93	20,9	75	17,3	83	18,7	79	18,9
Gimnazjalne i poniżej	65	14,6	65	15	73	16,4	56	13,4
Ogółem	444	100	433	100	444	100	419	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Przyglądając się bliżej omawianym danym można je przedstawić na wykresie. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej stanowiły od 28,4% w 2004r. do 30,6% w 2005r. oraz policealnym i średnim zawodowym, które stanowiły od 26,5% w 2005r. do 28,8% w 2006r. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym są trzecią co do wielkości grupą wg poziomu wykształcenia. Osoby te stanowią odpowiednio od 22,3% w 2006r. do 25,5% w 2004r.

Wykres nr 1. Osoby niepełnosprawne ogółem zarejestrowane w MUP wg poziomu wykształcenia w latach 2004-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Osoby niepełnosprawne z wykształceniem wyższym stanowią jednak wyraźną mniejszość od 10,2% w 2004r. do 11,8% w 2007r. Najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem licealnym. Odsetek tych osób w latach 2004-2007 wahał się w granicach od 8,6% w 2004r. do 11,8% w 2005r.

2.2. Grupy wiekowe

Struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych według grup wiekowych na koniec 2007 roku kształtowała się podobnie w stosunku do lat wcześniejszych. Spośród niepełnosprawnych bezrobotnych mieszkańców Lublina na koniec poszczególnych lat analizowanego okresu najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 45-54 lata. Drugą co do wielkości grupę wiekową z wyjątkiem 2007 r. stanowiły osoby z przedziału wiekowego 35-44 lata. Następnie osoby niepełnosprawne bezrobotne z grupy wiekowej 25-34 lata za wyjątkiem 2006r. Przedostatnią grupą w rankingu są osoby powyżej 55 roku życia, ale tylko w latach 2004-2005. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby młode z grupy wiekowej 18-24 lata. Podsumowując dane należy stwierdzić, że w ostatnich dwóch latach zaszły zmiany co do struktury wiekowej osób niepełnosprawnych bezrobotnych gdyż nastąpił wzrost odsetka osób powyżej 55 roku życia z 10,6% w 2004 r. do 17,4% w 2006 r. i 20,7% na koniec 2007r.

Tabela nr 4. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według grup wiekowych w latach 2004-2007

Wiek	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
18-24	43	6,2	41	5,3	36	5,3	30	4,8
25-34	105	15,0	113	14,8	89	13,1	79	12,6
35-44	142	20,4	146	19,1	114	16,8	99	15,8
45-54	333	47,8	355	46,4	321	47,4	289	46,1
pow. 55	74	10,6	110	14,4	118	17,4	130	20,7
Ogółem	697	100	765	100	678	100	627	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Analizując osoby niepełnosprawne poszukujące pracy pod względem wieku należy zauważyć, iż w roku 2007 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 45-54 lata. Na drugim miejscu są osoby powyżej 55 roku życia. Następnie osoby niepełnosprawne bezrobotne z grupy wiekowej 25-34 lata. Przedostatnią grupą są osoby z grupy wiekowej 35-44 lata. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy stanowiły osoby z grupy wiekowej 18-24 lata.

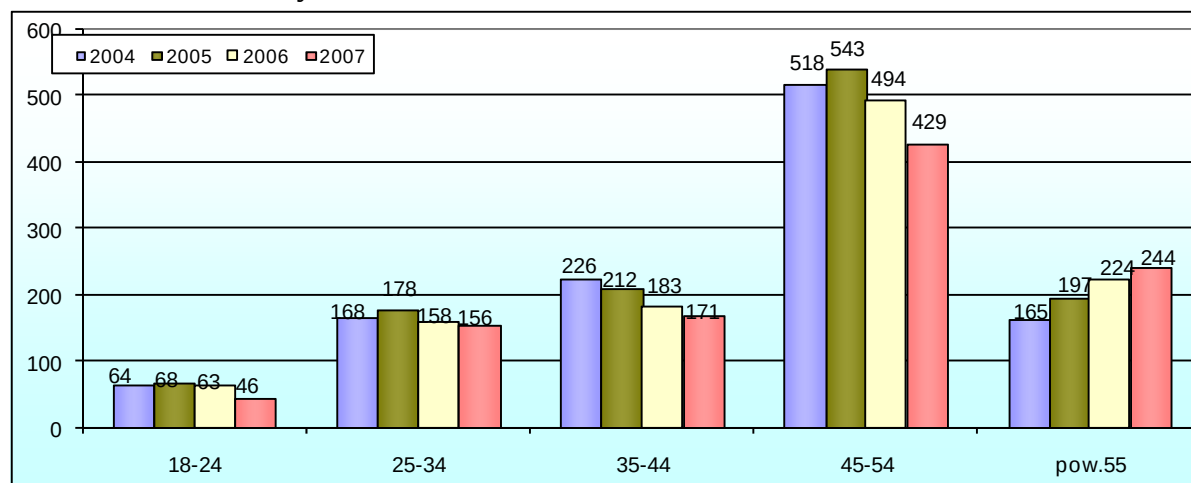
Tabela nr 5. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu według grup wiekowych w latach 2004-2007

Wiek	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
18-24	21	4,7	27	6,2	27	6,1	16	3,8
25-34	63	14,2	65	15,0	69	15,5	77	18,4
35-44	84	18,9	66	15,2	69	15,6	72	17,2
45-54	185	41,7	188	43,5	173	38,9	140	33,4
pow. 55	91	20,5	87	20,1	106	23,9	114	27,2
Ogółem	444	100	433	100	444	100	419	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

W opisywanej kategorii osób, niezależnie od posiadanego statusu, według wieku w okresie lat 2004-2007 prawie połowę ogółu osób niepełnosprawnych stanowiły osoby w wieku 45-54 lata. Odsetek tych osób wahał się w granicach 41,0% w 2007r. do 45,4% w 2004r. Następną co do wielkości grupą wiekową są osoby powyżej 50 roku życia. Odsetek waha się w granicach 14,5% w 2004r. - 23,3% w 2007r. Trzecią grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 35-44 lata 16,3% w 2007r. – 19,8% w 2004r. Czwartą grupę stanowią osoby w wieku 25-34 lata od 14,1% w 2006r. do 14,9% w 2007r. Najmniej liczną grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 18-24 lata. Odsetek tych osób zawierał się w przedziale 4,4% w 2007r. do 5,7% w 2005r.

Wykres nr 2. Osoby niepełnosprawne ogółem zarejestrowane w MUP wg grup wiekowych w latach 2004-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

2.3. Staż pracy bezrobotnych

Analizując osoby niepełnosprawne bezrobotne pod względem stażu pracy należy zauważyć, iż w roku 2007 najliczniejszą grupę stanowiły osoby ze stażem pracy 10-20 lat. Na drugim miejscu były osoby ze stażem pracy 20-30 lat. Trzecie miejsce w strukturze zajęły osoby ze stażem pracy od 1-5 lat. W dalszej kolejności były osoby niepełnosprawne bezrobotne ze stażem pracy 5-10 lat. Przedostatnią grupą były osoby ze stażem pracy do 1 roku. Najmniej liczną grupę spośród osób niepełnosprawnych bezrobotnych stanowiły osoby o stażu pracy 30 lat i więcej. Osoby bez stażu pracy stanowiły ponad 9% ogółu osób niepełnosprawnych bezrobotnych.

Tabela nr 6. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według stażu pracy w latach 2004-2007

Staż pracy	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Do 1 roku	65	9,3	73	9,5	69	10,2	59	9,4
1-5	72	10,3	118	15,4	91	13,4	95	15,2
5-10	93	13,4	119	15,6	99	14,6	93	14,8
10-20	214	30,7	223	29,2	213	31,4	191	30,5
20-30	159	22,8	136	17,8	121	17,8	114	18,2
30 lat i więcej	23	3,3	17	2,2	13	2	16	2,5
Bez stażu	71	10,2	79	10,3	72	10,6	59	9,4
Ogółem	697	100	765	100	678	100	627	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Zarówno w roku 2006 jak i w latach wcześniejszych struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych kształtowała się podobnie. W grupie osób niepełnosprawnych o statusie bezrobotnych w tych latach na pierwszym miejscu znajdują się osoby ze stażem pracy 10-20 lat. Na drugim miejscu są osoby ze stażem pracy 20-30 lat. Następną grupą są osoby ze stażem pracy 1-5 lat. Przedostatnią grupę stanowią osoby ze stażem pracy do 1 roku. Najmniej w bazie MUP jest osób bezrobotnych niepełnosprawnych ze stażem pracy 30 lat i więcej. Odsetek osób bez stażu pracy zawiera się w granicach 10,2% -10,6%.

Spośród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu w 2007 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby ze stażem pracy 10-20 lat. Na drugim miejscu są osoby ze stażem pracy 20-30 lat. Na trzecim miejscu niepełnosprawni poszukujący pracy ze stażem pracy 5-10 lat. Następnie osoby ze stażem 30 lat i więcej. Przedostatnią grupę

stanowiły osoby ze stażem 1-5 lat. Najmniej liczną grupę stanowią osoby posiadające staż pracy do 1 roku. Osoby bez stażu pracy stanowiły ponad 16% ogółu osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

Podobnie jak w 2007 roku w latach 2005-2006 wśród analizowanej grupy osób dominowały osoby ze stażem pracy 10-20 lat. Natomiast w 2004r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne poszukujące pracy ze stażem pracy 20-30 lat.

Odsetek osób bez stażu pracy w latach 2004-2006 wahał się w granicach 8,6-13,1% ogółu osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.

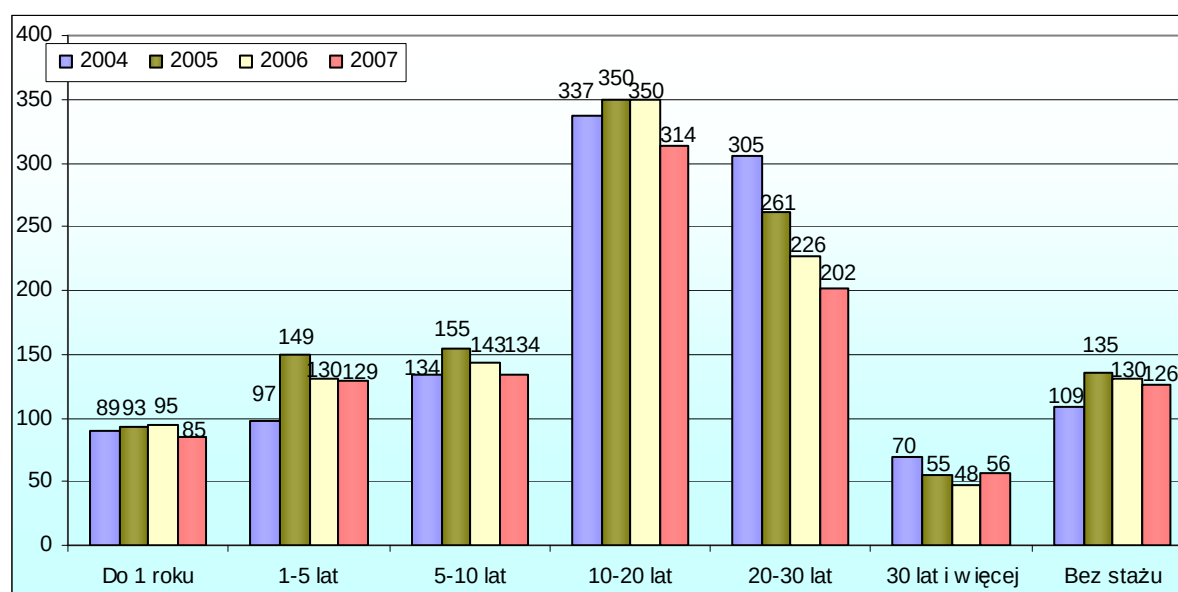
Tabela nr 7. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu według stażu pracy w latach 2004-2007

Staż pracy	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu							
	2004		2005		2006		2007	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Do 1 roku	24	5,4	20	4,6	26	5,8	26	6,2
1-5	25	5,6	31	7,2	39	8,8	34	8,1
5-10	41	9,2	36	8,3	44	10	41	9,8
10-20	123	27,7	127	29,3	137	30,8	123	29,4
20-30	146	32,9	125	28,9	105	13,6	88	21
30 lat i więcej	47	10,6	38	8,8	35	7,9	40	9,5
Bez stażu	38	8,6	56	12,9	58	13,1	67	16
Ogółem	444	100	433	100	444	100	419	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Ciekawe wyniki przyniosła również analiza ogółu osób niepełnosprawnych wg stażu pracy. Osoby niepełnosprawne ze stażem pracy 10-20 lat stanowiły od 29,2% w 2005r. do 31,2% w 2006r. Nieznacznie niższa jest ilość osób ze stażem pracy 20-30 lat. Odsetek tych osób zawiera się w granicach 19,3% w 2007r. -26,7% w 2004r. Trzecią grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 5-10 lat. Odsetek tych osób zawierał się w granicach 11,7% w 2004r. -12,9% w 2005r. Czwartą grupę stanowią osoby z przedziału wiekowego 1-5 lat od 8,5% w 2004r. do 12,4% w 2005r. Niewiele niższy jest odsetek osób posiadających staż pracy do 1 roku. Odsetek tych osób zawiera się w granicach od 7,8% w 2004r. do 8,5% w 2006r.

Wykres nr 3. Osoby niepełnosprawne ogółem zarejestrowane w MUP wg stażu pracy w latach 2004-2007.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Najmniej w bazie MUP jest osób niepełnosprawnych ze stażem 30 lat i więcej od 4,3% w 2006r. do 6,1% w 2004r. Odsetek osób bez stażu pracy w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych wahał się w granicach 9,5% w 2004r. – 12% w 2007r.

3. Stopień niepełnosprawności

Aktualnie w orzecznictwie obowiązują trzy stopnie niepełnosprawności. Definicja osoby niepełnosprawnej i niepełnosprawności została zawarta w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (tekst jednolity Dz.U. Nr 14 z 2008r. poz. 92). Za osobę niepełnosprawną – zgodnie z art. 1 wspomnianej ustawy – uznaje się osobę, która posiada orzeczenie:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności,
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy – na podstawie odrębnych przepisów,
- o rodzaju i stopniu niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia – na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 3 ustawy o rehabilitacji zawodowej.... określa trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany, lekki.

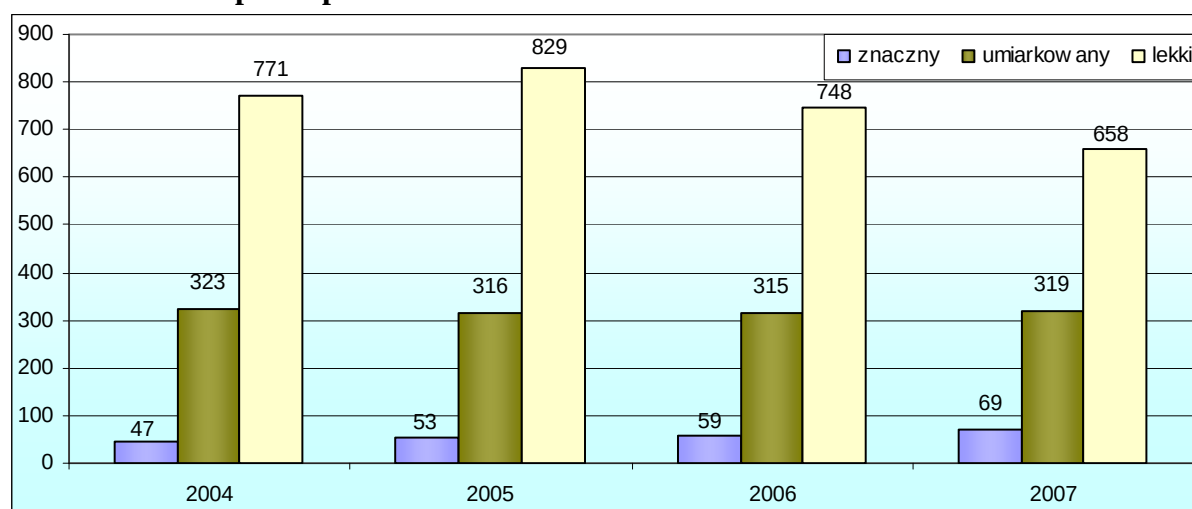
Do **znacznego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej i wymagające stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innych osób, w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności nie stanowi przeciwwskazania do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

Do **umiarkowanego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób.

Do **lekkiego** stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych, dające się niwelować za pomocą przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i technicznych.

W ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych korzystających z usług Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie ponad 60% ogółu tej grupy stanowią osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności. Najmniejszy odsetek stanowią osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Poniższy wykres odzwierciedla ogółem osoby niepełnosprawne zarejestrowane w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie jako osoby bezrobotne i poszukujące pracy nie pozostające w zatrudnieniu według stopnia niepełnosprawności.

Wykres nr 4. Osoby niepełnosprawne ogółem zarejestrowane w MUP według stopnia niepełnosprawności w latach 2004-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Analizując stopień niepełnosprawności osób niepełnosprawnych bezrobotnych zarejestrowanych w MUP należy zauważyć, iż najwięcej osób z tej grupy posiada lekki stopień niepełnosprawności najmniej natomiast znaczny stopień niepełnosprawności. Wśród osób poszukujących pracy będących w rejestrze MUP dominują osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności. Najmniej podobnie jak wśród osób niepełnosprawnych bezrobotnych jest osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności. Dane do powyższego opisu zawiera tabela nr 8.

Tabela nr 8. Osoby niepełnosprawne według stopnia niepełnosprawności w podziale na bezrobotnych i poszukujących pracy w latach 2004-2007

Wyszczególnienie	Liczba osób niepełnosprawnych							
	2004		2005		2006		2007	
	Bezrobotni	Poszukujący pracy	Bezrobotni	Poszukujący pracy	Bezrobotni	Poszukujący pracy	Bezrobotni	Poszukujący pracy
Znaczny	3	44	2	51	1	58	3	66
Umiarkowany	114	209	112	204	100	215	115	204
Lekki	580	191	651	178	577	171	509	149
Razem	697	444	765	433	678	444	627	419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

4. Rodzaj niepełnosprawności

Istotnym z punktu rehabilitacji zawodowej jest posiadanie informacji o rodzaju niepełnosprawności, schorzeniach uniemożliwiających wykonywanie dotychczasowego zawodu. Dlatego też MUP rejestrując osoby niepełnosprawne na podstawie okazanych dokumentów dokonuje określonych adnotacji w ewidencji. Jednak dokumenty o niepełnosprawności wydawane były w różnych okresach, kiedy to zmieniała się klasyfikacja, oznaczenia. Stąd też dość często trudno jest ustalić rodzaj schorzenia.

Analizując rodzaj niepełnosprawności osób bezrobotnych należy zauważyć, iż najwięcej osób posiada niepełnosprawność ze względu na upośledzenie narządu ruchu. W 2004 roku upośledzenie narządu ruchu posiadało 3,2% osób bezrobotnych zarejestrowanych w MUP, w 2005 roku - 9,6%, w 2006 roku – 22,4%, w 2007 roku - 28,9%. Bardzo duży odsetek w 2004 roku ponad 66% osób, w 2005 roku – 39,8%, w 2006 roku –

19,6%, w 2007 roku - 10%.osób niepełnosprawnych bezrobotnych posiadało nieustalony rodzaj niepełnosprawności.

Tabela nr 9. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według rodzaju niepełnosprawności w latach 2004-2007

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych bezrobotnych							
	2004		2005		2006		2007	
	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%
Upośledzenie umysłowe	4	0,6	16	2,1	34	5	41	6,6
Choroby psychiczne	0	0	0	0	0	0	0	0
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	5	0,7	8	1	8	1,2	21	3,3
Choroby narządu wzroku	10	1,4	18	2,4	19	2,8	16	2,5
Upośledzenia narządu ruchu	22	3,2	73	9,6	152	22,4	181	28,9
Epilepsja	0	0	15	2	26	3,8	36	5,8
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	9	1,3	53	6,9	98	14,5	98	15,6
Choroby układu pokarmowego	1	0,1	21	2,7	21	3,1	26	4,2
Choroby układu moczowo-płciowego	1	0,1	8	1	6	0,9	7	1,1
Choroby neurologiczne	8	1,2	42	5,5	92	13,6	86	13,7
Inne	176	25,3	207	27	89	13,1	52	8,3
Nieustalony	461	66,1	304	39,8	133	19,6	63	10
Ogółem	697	100	765	100	678	100	627	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Spośród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu w latach 2005-2007 najwięcej w 2005r. - 4,4%, w 2006r. – 6,7%, w 2007r. - 9,8% osób posiadało stopień niepełnosprawności ze względu na dysfunkcję narządu ruchu. W ewidencji MUP z określonym rodzajem dysfunkcji zdrowia dominowały osoby o chorobach narządu ruchu. W 2004 roku było jednak najwięcej osób, które posiadały choroby narządu wzroku. Odsetek tych osób kształtował się na poziomie 0,9%.

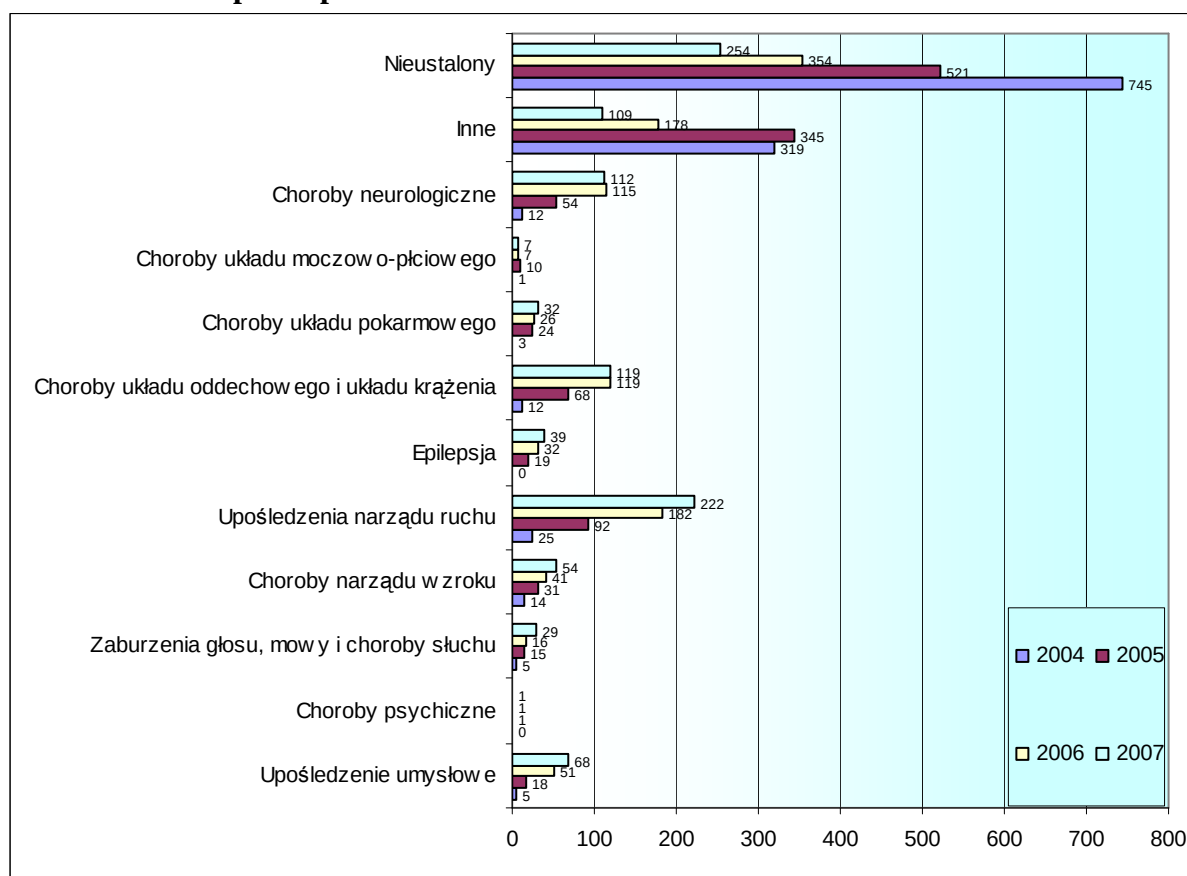
Tabela nr 10. Osoby niepełnosprawne poszukujące pracy i nie pozostające w zatrudnieniu według rodzaju niepełnosprawności w latach 2004-2007

Rodzaj niepełnosprawności	Liczba i struktura osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu							
	2004		2005		2006		2007	
	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%
Upośledzenie umysłowe	1	0,2	2	0,5	17	3,8	27	6,4
Choroby psychiczne	0	0	1	0,2	1	0,2	1	0,2
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	0	0	7	1,6	8	2	8	1,9
Choroby narządu wzroku	4	0,9	13	3,0	22	4,9	38	9,1
Upośledzenia narządu ruchu	3	0,7	19	4,4	30	6,7	41	9,8
Epilepsja	0	0	4	0,9	6	1,3	3	0,8
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	3	0,7	15	3,5	21	4,7	21	5
Choroby układu pokarmowego	2	0,4	3	0,7	5	1,2	6	1,4
Choroby układu moczowo-płciowego	0	0	2	0,5	1	0,2	0	0
Choroby neurologiczne	4	0,9	12	2,7	23	5,2	26	6,2
Inne	143	32,2	138	31,9	89	20	57	13,6
Nieustalony	284	64	217	50,1	221	49,8	191	45,6
Ogółem	444	100	433	100	444	100	419	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Warto podkreślić, że z roku na rok zmniejszał się odsetek osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu o nieustalonym rodzaju niepełnosprawności i tak w 2004r. - 64%, w 2005r. – 50,1%, w 2006r. - 49,8%, w 2007r. – 45,6%.

Wykres nr 5. Osoby niepełnosprawne ogółem zarejestrowane w MUP według rodzaju niepełnosprawności w latach 2004-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-07.

Przyglądając się bliżej omawianym danym dotyczącym rodzaju niepełnosprawności należy stwierdzić, iż najmniej, niespełna 0,1% spośród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w MUP posiada rodzaj niepełnosprawności z kategorii chorób psychicznych.

5. Usługi i instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych

5.1. Pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych

Miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych można podzielić na miejsca subsydiowane (refundowane miejsca pracy) i miejsca niesubsydiowane (nie objęte refundacją ze środków publicznych).

W 2004 roku dla osób niepełnosprawnych zgłoszono 320 ofert pracy. W kolejnych latach liczba ofert pracy malała, aby w 2006 roku osiągnąć poziom 190 miejsc pracy. Powyższe spowodowane było malejącą liczbą miejsc pracy subsydiowanej. W 2007 roku do MUP zgłoszono 213 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych tj. o 23 więcej niż w 2006r.

Tabela nr 11. Oferty pracy dla osób niepełnosprawnych zgłoszone przez pracodawców w latach 2004-2007

Wyszczególnienie		2004	2005	2006	2007
Ogółem oferty pracy		320	245	190	213
z tego	subsydiowanej	154	75	10	20
	z sektora publicznego	59	15	0	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

5.2. Poradnictwo zawodowe, informacja zawodowa

Zmiany zachodzące na rynku pracy coraz częściej wymagają podejmowania nowych decyzji związanych np. ze zmianą zawodu, podnoszenia kwalifikacji. Wzrosła rola działań związanych ze starannym planowaniem rozwoju zawodowego. Wszelkiego rodzaju wybory dotyczące kształcenia, zdobycia zawodu wymagają coraz większej wiedzy o rynku pracy i rynku edukacyjnym. Potrzeby te wymuszają korzystanie z usług poradnictwa zawodowego tj. porad, informacji zawodowych, różnego typu testów.

W czasie indywidualnej porady doradca zawodowy motywuje klienta do swobodnego wypowiadania się i aktywnego uczestnictwa w rozwiązywaniu jego problemów. W ramach rozmowy doradczej następuje nawiązanie kontaktu, omówienie sytuacji klienta, omówienie wykształcenia, doświadczeń zawodowych, zainteresowań i oczekiwań związanych z zawodem. Doradca zawodowy wspólnie z klientem planuje dalsze kroki postępowania i ustalają jakie dalsze działania podjąć w celu zmiany zawodu.

Porównanie danych za lata 2004-2007 dotyczących poradnictwa zawodowego osób niepełnosprawnych, pokazuje, iż z roku na rok malała liczba osób korzystających z porad indywidualnych. W 2005 roku doradcy zawodowi MUP w Lublinie udzielili 97 porad indywidualnych. W stosunku do 2005 roku liczba ta zmalała prawie o połowę tj. 47 osób. Przyczyny należy upatrywać w rozwoju poradnictwa zawodowego czyli ułatwienia dostępu do usługi prowadzonej też przez organizacje pozarządowe czy specjalistyczne agencje.

W ramach poradnictwa zawodowego, aby pomóc klientom w poznaniu ich zainteresowań i zdolności, wykorzystywane są testy do badania zainteresowań, uzdolnień ogólnych, a także cech osobowości. Wyniki testów pokazują możliwości oceny własnych preferencji, zainteresowań, a także możliwości dokonania oceny predyspozycji zawodowych, stwarza klientom możliwość podejmowania właściwych decyzji zawodowych. Każda osoba

w tym niepełnosprawna zarejestrowana w MUP ma możliwość nieodpłatnego skorzystania z takich badań.

Dane statystyczne dotyczące badań testowych pokazują, iż w poszczególnych latach 2004-2007 analizowanego okresu liczba osób niepełnosprawnych korzystających z badań testowych wahała się w granicach 4-6 osób niepełnosprawnych.

Informacja zawodowa jest działaniem wspomagającym proces podejmowania decyzji zawodowych, a także umożliwia klientom dokładniejszą orientację na rynku pracy. W okresie ostatnich czterech lat liczba osób korzystających z informacji zawodowych wahała się granicach 0-7 osób niepełnosprawnych.

5.3. Szkolenia i przekwalifikowania

Kluczowym zagadnieniem jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości rozwoju poprzez szkolenia, przekwalifikowania, które pozwalają na podjęcie pracy przez osoby niepełnosprawne w zawodzie dostosowanym do możliwości zdrowotnych, zainteresowań z jednoczesnym uwzględnieniem potrzeb rynku pracy.

Szkolenia organizowane są dla osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia i podwyższenia kwalifikacji. Skierowanie na szkolenie może uzyskać osoba w przypadku:

- braku kwalifikacji zawodowych,
- zmiany lub podwyższenia kwalifikacji,
- utraty zdolności do wykonywania pracy w dotychczasowym zawodzie.

W poszczególnych latach analizowanego okresu 2004-2007 w szkoleniach realizowanych przez MUP w Lublinie udział wzięło w 2004r - 58 osób niepełnosprawnych bezrobotnych i 57 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, w 2005r - 100 osób niepełnosprawnych bezrobotnych i 11 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, w 2006r. - 44 osoby niepełnosprawne bezrobotne i 33 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy, w 2007r. - 23 osoby niepełnosprawne bezrobotne i 54 osoby niepełnosprawne poszukujące pracy.

Przyglądając się bliżej analizowanym danym, stwierdzić można, iż osoby niepełnosprawne uczestniczyły w następujących szkoleniach:

2004 rok

- Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych;
- Grafik komputerowy i projektowanie stron www;

- Księgowość z obsługą komputera;
- Pracownik obsługi klienta z obsługą komputera.

2005 rok

- Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych;
- Kurs kadrowo-płacowy z obsługą komputera;
- Pracownik magazynu i hurtowni z obsługą komputera i kas fiskalnych;
- Profesjonalna obsługa komputera z zagadnieniami grafiki komputerowej i projektowaniem stron WWW;
- Przedsiębiorczość – własna działalność gospodarcza z księgowością małych firm;
- Podstawy obsługi komputera i urządzeń biurowych.

2006 rok

- Sprzedawca z obsługą komputera i kas fiskalnych;
- Podstawy obsługi komputera i urządzeń biurowych;
- Profesjonalna obsługa komputera z zagadnieniami grafiki komputerowej i projektowaniem stron www;
- Przedsiębiorczość – własna działalność gospodarcza z elementami księgowości małych firm;
- Pracownik utrzymania czystości;
- Kurs kadrowo – płacowy z obsługą komputera.

2007 rok

- Fakturzysta-kasjer;
- Podstawy obsługi komputera i urządzeń biurowych;
- Doskonalenie umiejętności obsługi programów pakietu MS Office z podstawami grafiki komputerowej;
- Księgowość małej firmy z elementami kadr i płac;
- Pozyskiwanie funduszy unijnych-projekt, realizacja, rozliczenie;
- Język angielski w branży gastronomiczno-hotelarskiej.

5.4. Instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych

W latach 2004-2007 MUP organizował instrumenty rynku pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędzie. Należały do nich m.in.:

Staże

Propozycja stażu kierowana jest do osób poszukujących pracy i bezrobotnych niepełnosprawnych do 25 roku życia oraz osób niepełnosprawnych do upływu 12 m-cy od dnia ukończenia szkoły wyższej, jeżeli osoba nie ukończyła 27 roku życia. Staż trwa do 12 m-cy ponadto osobom odbywającym staż wypłacane jest stypendium stażowe i opłacana jest składka na ubezpieczenie społeczne.

Prace interwencyjne

Jest to pomoc dla pracodawców w zatrudnieniu osób bezrobotnych i poszukujących pracy będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby niepełnosprawne do tej grupy należą. Pracodawcy przysługuje refundacja części poniesionych kosztów na wynagrodzenie i składki ubezpieczenia społecznego.

Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne są nową formą aktywizacji bezrobotnych wprowadzoną nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (weszła w życie 1 listopada 2005 roku). Oznaczają one prace wykonywane przez bezrobotnych nie posiadających już prawa do zasiłku. Do tych prac kieruje ich starosta lub prezydent miasta na prawach powiatu a organizują gminy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. Prace takie mogą wykonywać bezrobotni w wymiarze do 10 godzin tygodniowo.

Spśród aktywnych programów rynku pracy największym zainteresowaniem cieszyły się staże i prace interwencyjne. W 2007r. ze staży skorzystały 24 osoby niepełnosprawne, w 2006r. - 9 osób niepełnosprawnych, w 2005r. – 4 osoby niepełnosprawne. W ramach prac interwencyjnych pracę podjęło w 2007r. - 7 osób niepełnosprawnych, w 2006r. - 8 osób niepełnosprawnych, w 2005r. – 6 osób niepełnosprawnych. Ponadto w 2007 roku 21 osób niepełnosprawnych wykonywało pracę w ramach prac społecznie użytecznych.

Zakończenie

Najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby gorzej wykształcone zarówno w grupie osób niepełnosprawnych bezrobotnych jak i osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Obecnie większość osób niepełnosprawnych bezrobotnych i poszukujących pracy posiada wykształcenie policealne i średnie zawodowe oraz gimnazjalne i poniżej. Dysproporcja ta jest świadectwem istnienia barier tak społecznych, jak i fizycznych utrudniających osobom niepełnosprawnym wyższego wykształcenia. Kwalifikacje i wykształcenie jest bowiem najważniejszym atutem dla osoby niepełnosprawnej w rywalizacji o zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

Analiza bazy osób niepełnosprawnych pokazała, iż najwięcej jest osób z przedziału wiekowego 45-54 lata zarówno wśród osób niepełnosprawnych bezrobotnych jak i osób niepełnosprawnych poszukujących pracy.

Interesujące jest także i to, iż najliczniejszą grupę stanowiły osoby niepełnosprawne bezrobotne jak i poszukujące pracy ze stażem pracy 10-20 lat.

Dla podsumowania omawianego tematu ważny jest stopień niepełnosprawności. Statystyki MUP w Lublinie wskazują, że najwięcej ponad 60% ogółu stanowią osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności. Natomiast osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności stanowią najmniejszy odsetek ogółu osób niepełnosprawnych.

Kontynuując poruszaną sferę zagadnień związanych z niepełnosprawnością ważnym jest podsumowanie rodzaju niepełnosprawności. Dominującą pozycję zajmują osoby z upośledzeniem narządu ruchu oraz narządu wzroku. Ponadto ponad połowa osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w MUP posiada nieustalony stopień niepełnosprawności.

Niezwykłe istotnym jest także przełamanie uprzedzeń pracodawców w stosunku do osób niepełnosprawnych, a także wsparcie finansowe firm i przedsiębiorców, których nie stać na dostosowanie stanowisk pracy, czy likwidację barier architektonicznych. Ponadto zmiany zachodzące na rynku pracy wymagają podejmowania decyzji co do zmiany zawodu czy podnoszenia kwalifikacji. Wybór zawodu czy kształcenia wymaga coraz większej znajomości rynku pracy i edukacji dlatego w analizowanym okresie rocznie ok. 60-90 osób niepełnosprawnych korzystała z porad zawodowych udzielanych przez doradcę zawodowego. Ponadto w szkoleniach w ciągu analizowanego okresu uczestniczyło rocznie 77-115 osób niepełnosprawnych. Do najważniejszych instrumentów rynku pracy z których korzystały osoby niepełnosprawne należą staże i prace interwencyjne. Ponadto w 2007 roku dużą popularnością cieszyły się prace społecznie użyteczne.

Analiza danych statystycznych z ostatnich czterech lat potwierdza, iż sytuacja osób niepełnosprawnych aktywizowanych zawodowo podlega ciągłym zmianom. Wynika to z faktu zmian zachodzących w gospodarce na lokalnym rynku jak i pozyskiwania środków z Unii Europejskiej. W okresie 2004-2007 wystąpił jednorazowy istotny spadek liczby ofert pracy. Mimo to osoby niepełnosprawne korzystały z wszystkich dostępnych usług i instrumentów rynku pracy.

Poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w dostępie do miejsc pracy należy oczekiwać m.in. po ostatnich zmianach w organizacji rehabilitacji zawodowej. Z początkiem 2008 roku wszystkie zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, określone ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, zostały przypisane Miejskiemu Urzędowi Pracy w Lublinie. Zmienia się też dotychczasowa polityka finansowa w zakresie dystrybuowania środków PFRON. W roku bieżącym zmianie uległa już struktura planu wydatków PFRON na korzyść zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej. Nadzieję też jest nowy okres programowania 2007-2013 o środki z funduszy strukturalnych. Pojawia się nowe, zdecydowanie większe możliwości organizacji rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, gdyż konkursy pozwolą realizować projekty nie tylko przez jednostki administracji rządowej lub samorządowej lecz przez organizacje pozarządowe i inne, tak licznie działające na rzecz osób niepełnosprawnych.

Lublin, lipiec 2008 r.